

Застрожнікова І.В.

к.н.держ. упр., доц., доцент Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дм. Моторного, м. Мелітополь

ДЕРЖАВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі в Україні виникла велика необхідність реформування освіти та введення сучасних шляхів впливу державного регулювання на освітні процеси. Швидкий розвиток ринку освітніх послуг та нестача кваліфікованих кадрів за окремими спеціальностями потребує дослідження державного регулювання вказаної сфери за допомогою системного аналізу державного управління ринком послуг вищої освіти.

У розвиток науки державного управління освітньою мережею значний внесок зробили видатні українські та іноземні вчені, урядовці та політичні діячі, серед яких М. Яструбський, В. Шилова, О. Євсєєва, Г. Башнянин, В. Сиченко, Т. Лукіна, Л. Чернюк, Н. Вельчева, С. Григанська, О. Кузьміна, Л. Гриневич, П. Кулікова та ін. Дослідження, що проводилися, дуже часто зводилися до аналізу сучасних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність освітньої мережі в Україні, а формулювання напрямів державного

регулювання освітніх новацій мало оглядовий і теоретичних характер. Водночас окремі дослідження мають системний характер і потребують розвитку.

Вища освіта – це та сфера, де державне регулювання має носити системний характер. Роль вищої освіти у розвитку держави важко переоцінити. Якісна освіта прямо впливає на гармонізацію розвитку особистості, суспільства та держави. Основними завданнями державної політики у галузі освіти є своєчасне виявлення проблем, аналіз причин їх виникнення та пошук дієвих шляхів їх вирішення. [3]

Головним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки є Міністерство освіти і науки України (МОН), діяльність якого керується Кабінетом Міністрів України. До головних місій міністерства належить забезпечення розробки і реалізації державної політики у таких сферах: освіта і наука, наукова, науково-технічна та інноваційна діяльності, трансфер технологій. Крім того, до повноважень міністерства входить державний контроль за роботою навчальних закладів, установ та організацій, підприємств, які надають послуги у сфері освіти або здійснюють іншу діяльність, яка об'єднана з наданням таких послуг, незалежно від форми власності та їх підпорядкування. Акти МОН України мають обов'язковий характер у межах його повноважень для міністерств та відомств, які керують закладами освіти. Українська система управління освітою має конкретно визначену структуру, яка пояснюється адміністративно-територіальним устроєм, розподілом влади між місцевим управлінням та функціонуванням, притаманним освітнім закладам, і державою.

Зараз в Україні активно триває процес децентралізації влади. Вважаємо, що окремої уваги потребує вивчення аспектів впровадження децентралізації в управління вищими навчальними закладами. З прийняттям Закону України «Про вищу освіту» в країні відбуваються прогресивні зміни розвитку співпраці з іншими країнами світу, переймання європейського досвіду в галузі вищої освіти та інформатизації суспільства, тенденцій світового розвитку. Децентралізація управління є одним з аспектів застосування в розвитку освіти європейського досвіду. Перерозподіл функцій освітньою системою має великий вплив на покращення рівня вищої освіти в Україні та приближення її до європейського рівня освіти. Децентралізація управління освітою є, зокрема, ознакою педагогічної освіти країн Європи. [2] У країнах ЄС така децентралізація відбувається за допомогою долучення громадськості до вирішення питань освіти, збільшення ролі місцевих органів в управлінні педагогічною освітою (навіть післядипломної) у вирішенні питань та наданні автономії закладам освіти в управлінні власними ресурсами.

Задля вивчення передового світового досвіду державного регулювання діяльності ЗВО необхідно спочатку визначитися зі світовими лідерами вищої освіти. Прикладом передової успішності американського вишу у світі є Массачусетський технологічний інститут, який є найпопулярнішим та найуспішнішим технологічним вишем у світі, пріоритетним напрямом роботи

якого є підготовка науковців (аспірантів). Завдяки потужній фінансовій підтримці держави Массачусетський технологічний інститут має найкращу базу основних фондів, найкраще устаткування для досліджень, завдяки чому в його стінах розроблено безліч передових технологій світу. [1] Наприклад, саме дослідники цього навчального закладу винайшли електронну пошту, якою користуються в усьому світі, а в останні роки спільний дохід компаній його випускників складав близько 2 трлн доларів США на рік. Таким чином, поєднання державної фінансової підтримки з найкращими кваліфікованими науковцями-викладачами та популяризацією вишу у світі, має стати класичною стратегією розвитку вищої освіти в Україні. Саме цей підхід дозволить зробити вітчизняну вищу освіту популярною серед студентів усього світу та запобігатиме відпливу перспективних учених за кордон. Схожі тенденції відзначаються і в розвитку британської системи вищої освіти, проте слід зазначити й деякі специфічні риси розвитку вищої школи Великобританії на сучасному етапі

Література:

1. Застрожнікова І.В. Зарубіжний досвід державного регулювання вищої освіти/ І.В. Застрожнікова // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. –Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2019. – Вип. 2 (65), - с.251-256.
2. Застрожнікова І.В. Принципи децентралізації в управлінні освітою/Застрожнікова І.В.// Науковий вісник: Державне управління, № 2, 2019 – С. 59-65.
3. Застрожнікова І. В. Державна політика у галузі аграрної вищої освіти / І. В. Застрожнікова // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, менеджменту, обліку та права» Ч.3. - 2018.С.36-37.
4. Cherep A. Формування концепції цифрової економіки і цифрового менеджменту в умовах нових технологічних проривів / А. Cherep, R. Andriukaitiene, V. Voronkova, R. Oleksenko // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2019.- Вип.-77.- С. 222-236.
5. Roman Oleksenko, Valentin Molodychenko, Nina Shcherbakova. Neoliberalism in Higher Education as a Challenge for Future Civilization. Philosophy and Cosmology. 2018. Vol. 20.
6. Сиченко В. В. Механізми регулювання системи освіти: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / В. В. Сиченко. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 400 с.